

T.C. AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Koronavirüs (2019-nCoV) Bilgilendirme Dokümanı

Giriş

Çin Halk Cumhuriyeti'nin Vuhan kentinde çıkan Koronavirüs (COVID-19), Dünya Sağlık Örgütü pandemi (salgın) olarak nitelendirilmiş ve şu anda pek çok ülke ve bölgeye yayılmış durumdadır.

Sağlık Bakanlığımız tarafından yapılan değerlendirmelere göre hastalık esas olarak damlacık yoluyla bulaşmaktadır. Hastalık bireylerin öksürme, hapşırma yoluyla ortaya çıktıkları damlacıkları diğer kişilerin soluması veya ellerini ağız, burun veya göz mukozasına götürmesi ile bulaşmaktadır.

Enfeksiyonun yaygın belirtileri ateş, öksürük ve nefes darlığıdır. Daha ciddi vakalarda, pnömoni, ağır akut solunum yolu enfeksiyonu, böbrek yetmezliği gibi istenmeyen ciddi sonuçlar olabilmektedir.

Koronavirüsün önlenmesi, erken teşhisi ve kontrolü için hep birlikte mücadele edilmesi ve tedbirler alınması gerekmektedir. Özellikle toplu yaşanan yerlerde virüsten etkilenme riski fazla olduğundan dolayı korunma ve virüsün yayılmasının engellenebilmesi için herkese önemli sorumluluklar düşmektedir.

Grip ve nezle gibi sık görülen diğer solunum yolu enfeksiyonlarında olduğu gibi, bu hastalığın yayılmasını yavaşlatmak için bir dizi halk sağlığı tedbiri alınması tavsiye edilmektedir. Salgınla mücadelede bilinçli olmak, sağlık birimleri tarafından yapılan uyarı ve yönlendirmelere riayet etmek, bulunduğumuz ortamlarda konulan kurallara uygun davranmak ve kendi kendimize önleyici yöntemler uygulamak/davranışlar sergilemek önem arz etmektedir.

Koronavirüs Riskine Karşı 14 Kural

1. Ellerinizi sık sık su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca ovarak yıkayın.
2. Soğuk algınlığı belirtileri gösteren kişilerle aranızda en az 3-4 adım mesafe koyun.
3. Öksürme veya hapşırma sırasında ağız ve burunu tek kullanımlık mendille kapatın. Mendil yoksa dirseğin iç kısmını kullanın.
4. Tokalaşma, sarılma gibi yakın temaslardan kaçının.
5. Ellerinizle gözlerinize, ağzınıza ve burnunuza dokunmayın.
6. Yurt dışı seyahatlerinizi iptal edin ya da erteleyin.
7. Yurt dışından dönüşte ilk 14 günü evinizde geçirin.
8. Bulduğunuz ortamları sık sık havalandırın.
9. Kıyafetlerinizi 60-90OC'de normal deterjanla yıkayın.
10. Kapı kolları, armatürler, lavabolar gibi sık kullandığınız yüzeyleri su ve deterjanla her gün temizleyin.

11. Soğuk algınlığı belirtileriniz varsa yaşlılar ve kronik hastalığı olanlarla temas etmeyin, maske takmadan dışarı çıkmayın.
12. Havlu gibi kişisel eşyalarınızı ortak kullanmayın.
13. Bol sıvı tüketin, dengeli beslenin, uyku düzeninize dikkat edin.
14. Düşmeyen ateş, öksürük ve nefes darlığınız varsa, maske takarak bir sağlık kuruluşuna başvurun.

**KORONAVİRÜS ALACAĞINIZ TEDBİRLERDEN
DAHA GÜÇLÜ DEĞİLDİR.**

COVID-19 hakkında doğru bilgi sahibi olmak ve gerçekleri bilmek; çocuklarımızın bu hastalığa ilişkin korku ve endişelerinin azaltılmasına yardımcı olacak ve yaşamlarında karışılacakları ikincil etkilerle daha iyi başa çıkmalarını sağlayacaktır. Bu doküman, kuruluş bakım ve aile odaklı hizmetlerden faydalanan çocuklarımızın, hizmet sunan personellerimizin ve koruyucu ailelerimizin gerekli tedbirleri almaları, farkındalık kazanmaları ve bu süreci sağlıklı bir şekilde atlattıkları açısından bir dizi temel mesaj ve değerlendirmeyi içermektedir.

1. Sağlık Kurumları ile Birlikte Alınacak Önleyici Tedbirler

Koronavirüs salgını süresince, Sağlık kuruluşlarıyla irtibat halinde olunması ve riskli durumlarda sağlık birimlerinin yönlendirmelerine uygun işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

Kuruluşlarımızda görevli tüm idarecilerimiz tarafından yerel makamlarla ve kuruluşun sağlık personeliyle birlikte çalışılarak bu tür durumlarda atılacak adımların önceden planlanması, acil durumlarda irtibata geçilecek kişilerin listesinin güncellenmesi, Koronavirüs belirtisi olması halinde yapılacaklara ilişkin kriz masası ve acil eylem planı oluşturulması gerekmektedir.

2. Bakım Kuruluşlarında Alınacak Önleyici Tedbirler

Çoğu insan için bu virüs, panik yapılmadan gerekli tedbirlerin alınması durumunda üstesinden gelinebilecek bir hastalıktır. Virüsle mücadelede kendimizi, sevdiklerimizi ve çocuklarımızı güvende tutmak için atabileceğimiz basit adımlar bulunmaktadır.

Toplu yaşanan bakım kuruluşlarında dikkat edilmediği takdirde çalışanlarımız, çocuklarımız veya kuruluşun bizzat kendisi hastalığın yayılmasına neden olabilmektedir. Bu bakımdan kuruluşlarımızda aşağıdaki başlıklarda gerekli tedbirlerin alınmasında ve uygulamaların hayata geçirilmesinde fayda bulunmaktadır.

- a) Çocuklarımıza İlişkin Önleyici Tedbirler
- b) Çalışanlarımıza İlişkin Önleyici Tedbirler
- c) Hizmet Binalarına İlişkin Önleyici Tedbirler

a) Çocuklarımıza İlişkin Önleyici Tedbirler

- Hastalık süreci boyunca Sağlık İl Müdürlüğü ile irtibatta olunması ve Sağlık Bakanlığı tarafından -14 kural gibi- verilen talimatlara uyulması ve Sağlık Bakanlığı'nın COVID-19 (SARS-CoV2 ENFEKSİYONU) Rehberinde yer alan bilgilerin ve açıkladığı tedbirlerin takip edilmesi,
- Yaş, algı düzeyi, engel durumu, gelişim özellikleri vb. durumlarına uygun olarak tüm çocuklarımıza Koronavirüse karşı alınacak tedbirler konusunda bilgilendirme yapılması, kişisel hijyen ve özel eşyalarının temizliği konusunda eğitim verilmesi,
- Çocuk veya personelde ateş, öksürük ve solunum güçlüğü gibi şikâyetlerin olması halinde Sağlık Bakanlığı "ALO 184 Korona Danışma Hattı" nın aranması,
- Çocuklarımızın özelliklerine uygun olarak el, yüz temizliğinin teşvik edilmesi; bunları yaparken kaygı uyandırıcı bir şekilde çocuklarımıza sık sık hatırlatılması yerine çeşitli etkinlikler şeklinde temizlik seansları düzenlenmesi,
- Öksürme veya hapşırma sırasında ağız ve burunun tek kullanımlık mendille kapatılması, mendil yoksa dirseğin iç kısmının kullanılması,
- Bağışıklık sorunu, kanser hastalığı, kronik solunum yolu hastalığı, obezite ve diabet, kalp damar hastalığı, kronik hastalığı gibi özel durumları olan çocuklarımıza yönelik

farklı tedbirlerin alınması, gerekirse bir müddet başka kişilerle temas etmelerinin engellenmesi,

- Çocuklarımızın güvende olduğu duygusunun desteklenmesi için belirli tedbirler alınarak günlük rutin faaliyetlere devam edilmesine çalışılması, yemek saatleri, uyku saatleri, düzenli yapılan bazı aktivitelere devam edilmesi,
- Kuruluşa yeni kabulü sağlanan tüm çocuklar için mümkün olduğunca bulaşıcı hastalık raporunun alınarak kuruluşa kabulünün sağlanması,
- Çocuğun kuruluşa yeni kabulünde öncelikle kuruluştaki izole edilmiş tek kişilik bir odada 14 gün boyunca gözlem altında tutulması,
- Zorunlu haller dışında kuruluş ziyaretlerine izin verilmemesi ve çocukların kuruluştan ayrılmalarına müsaade edilmemesi, zorunluluktan ayrılan çocukların da kuruluşa döndüğü ilk anda el, yüz vb. hijyen temizliğinin yapılmasının sağlanması,
- Çocuklarımıza arkadaşları ile aralarında 1 ila 2 metre sosyal mesafe bırakmaları gerektiğinin öğretilmesi ve bu konuda örnek olunması, gereksiz temastan kaçınılması,
- Çocuklarımızın kendi tabağını, bardağını kullanmasına dikkat etmesi yönünde hatırlatmalarda bulunulması,
- Çocukların hastalığa ilişkin soruları ve endişeleri hakkında, sakin ve güven verici bir yaklaşımla hareket edilmesi; çocukların sorularının yaş ve gelişim düzeyleri dikkate alınarak anlaşılır bir şekilde yanıtlanması,
- Çocuklarımızın, birbirlerini yapıcı ve olumlu bir şekilde desteklemeleri konusunda yönlendirilmesi,
- Alınan tedbirler konusunda çocuklarımızın, ailelerinin, vasileri/yakınlarının ve ziyaretçilerin bilgilendirilmesi,
- Çocuklarımızın Koronavirüs ile ilgili televizyon, radyo vb. yayınlara yüksek oranda maruz kalmamasına özen gösterilmesi,
- Okulların tatil olduğu dönemlerde çocukların kalabalık ortamlarda bulunmalarının önlenmesi, daha steril ortamlarda kalmalarının sağlanması, uzaktan eğitim için gerekli tedbirlerin alınarak eğitime devam edilmesinin sağlanarak, kuruluştaki görevli öğretmenlerin gözetiminde etüt saatlerinin düzenlenmesi,
- Her bir çocuk için EBA sistemine giriş için uzaktan eğitim şifrelerinin alınması, uzaktan eğitime devam edilmesinin sağlanması,
- Kuruluş içinde çocukların yaş grubuna uygun kitaplar alınarak kitap okuma saatlerinin düzenlenmesi,

- MEB Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü web sayfasında yer alan (odsgm.meb.gov.tr) her çocuğun sınıf düzeyine uygun beceri ve kazanım kavrama testlerini çocuklara uygulanması,
- Çocukların boş zamanlarda kuruluş ortamında daha kaliteli zaman geçirmeleri açısından, zekâ oyunları veya imkânlar ölçüsünde fiziksel egzersizler yaptırılması
- Risk düzeyini dikkate alarak, kuruluş ve ev dışı toplu etkinliklerinin ertelenmesi, zorunlu haller dışında kuruluş dışı etkinliklere çocuklarımızın katılımının sağlanmaması,

b) Çalışanlarımıza İlişkin Önleyici Tedbirler;

- Sağlık Bakanlığının açıkladığı Koronavirüs Riskine Karşı Önerilen 14 Kurala riayet edilmesi,
- Tüm çalışanlarımızın ve çocuklarımızın Koronavirüse karşı alınacak tedbirler konusunda bilgilendirilmesi, kişisel hijyen ve bina temizliği konusunda eğitim verilmesi,
- Kuruluşlarımızda hizmet alan çalışanlarımızın düzenli sağlık taramalarının ve kontrollerinin yapılması, risk görülen çalışanların mutlak surette maske kullanılarak çocuklarımız ile temas etmesinin engellenmesi ve hastaneye sevk edilmesi,
- Sağlık Bakanlığı'nın yayınladığı COVID-19 (SARS-CoV2 ENFEKSİYONU) Rehberinde belirtilen hususlara riayet edilmesi,

c) Hizmet Binalarına İlişkin Önleyici Tedbirler;

- Banyo, tuvalet, klozet, lavabo, kapı kolları, tırabzanlar ve telefon avizesi gibi sık kullanılan yüzeylerin sulandırılmış çamaşır suyuyla (1:100 normal sulandırmada) (Sodyum hipoklorit CAs No: 7681-52-9) temizlenmesi,
- Çocuklarımızın kullandığı kıyafet, çarşaf, yastık örtüsü vb. kullanım eşyalarının sık aralıklarla değiştirilmesi ve bunların 60 – 90oC'de normal deterjan ile çamaşır makinasında yıkanması,
- Kuruluşlardaki odalar, tuvalet, banyo gibi kapalı alanların iyice havalandırılması, temizlik esnasında eldiven kullanılması,
- Bardak, tabak gibi eşyaların su ve deterjanla yıkanması,
- Kuruluştaki çocukların erişebilecekleri yerlere alkollü el antiseptiklerinin konulması,

- Çevresel kirliliği azaltmak için mutlaka gerekli TSE belgelerine haiz, hastane sınıfı dezenfektanlar kullanılması, bu ürünlerin kullanım talimatlarına uyulması, aşırı ve yanlış kullanımdan kaçınılması,
- Kuruluşta yeterli sayıda maske bulundurulması, maskelerin gerektiği gibi kullanılması için idari kontrol sağlanması,
- Sağlık Bakanlığı tarafından gönderilen afiş, broşür vb. uyarı ve bilgilendirme materyallerinin kuruluşun uygun ve görünür yerinde paylaşılması,
- Kuruluşlarımızda yeterli miktarda hijyenik temizlik malzemesi ve sabun bulundurulması,
- Ortak kullanılan alanların ve malzemelerin temizlik ve hijyen durumlarının sık aralıklarla kontrol edilmesi, ilgili paydaşlarla işbirliği içerisinde periyodik olarak kuruluşun dezenfekte edilmesi,
- Çocukların olabildiğince küçük gruplar halinde yemek yemeleri için yemek saatlerinin geniş bir zaman diliminde planlanması, yemek odalarının düzeninin kişisel mesafeyi gözetecek şekilde düzenlenmesi,
- Kuruluş giriş ve çıkışlarının kontrol altına alınması, zorunlu ihtiyaçlar dışında çocukların kuruluş dışına çıkmaması, zorunlu durumlarda ise çıkışların mümkün olduğunca personel refakatinde yapılması,
- Kuruluşlarda toplu etkinliklerin durdurulması,
- Acil durumlarda izlenmesi gereken süreçlerle ilgili Sağlık Bakanlığı COVID-19 (SARS-CoV2 ENFEKSİYONU) Rehberinde yer alan bilgiler doğrultusunda ve İl Sağlık Müdürlüğü ile birlikte hareket edilmesi,

Dikkat Edilmesi Gereken Diğer Hususlar;

- Hastalık şüphesi olan veya hastalanan çocuklarımıza yönelik ayrımcılık içeren, damgalayıcı ve suçlayıcı yaklaşımlarda bulunulmaması,
- Hastalık şüphesi olan veya hastalanan çocuklarımızın Koronavirüs hakkındaki algı farklılıklarına, üzüntü, endişe, şaşkınlık, korkma veya kızgınlık gibi hislerine saygı gösterilmesi,

Mümkün olduğunca kurustaki günlük işleyişin ve çocukların rutinlerinin belirtilen hususlar gözetilerek devamının sağlanması önem arz etmektedir.

Aile Odaklı Hizmetler

- Koruyucu Aile, Evlat Edinme Hizmeti ve SED Hizmeti konusunda Bakanlığımız, ilgili Bakanlıklarca yapılan resmi açıklamalar ve İliniz Valiliğince alınmış kararlar ile İl Sağlık Müdürlüğü'nün görüşleri alınarak hareket edilmesi,
- Koruyucu ailelerin, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinde <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/bulasici-hastaliklar/2019-n-cov/liste/2019-ncov-afis-ve-brosurler.html> yer alan afiş ve broşürler hakkında bilgilendirilmesi,
- Müracaatçılarımızı şahsen başvuru yerine SED e-devlet başvurusu, CİMER ve Alo 183 danışma hattı, İl müdürlüğünüz sitesinde yayınlanacak kurumsal mail adreslerinden başvuru yapılmasına yönelik bilgilendirilmesi,
- Koruyucu aile ve evlat edinme bakım sözleşmesinde bulunan, sırada olan ailelerden; mevcut sağlık raporunun süresi sona ermiş olanlar ile 2 yılda bir yenilenmesi gereken sağlık raporlarının 13.03.2020 tarih 2020/2 sayılı genelge dikkate alınarak bir sonraki açıklamaya kadar mevcut raporların geçerli sayılması,
- Ailelere ve çocuklara okullarda ara vermenin bir tatil olmadığını bu durumun zorunluluktan kaynaklandığını, kalabalık ortamlarda bulunulmaması, özellikle hava yolu, karayolu gibi toplu taşıma araçlarının zorunlu haller dışında kullanımının risk oluşturacağını anlatılması,
- Kuruluşlara yeni gelen, evlat edinme hizmetinden yararlandırılacak bebeklerin olması halinde kuruluştaki durumlarına uygun steril ortamda bulundurulmaları,
- 0-6 yaş çocukların bakımını sağlayacak kuruluşu olmayan İl Müdürlüklerinde evlat edinme hizmetinden yararlandırılacak bebeklerin olması halinde Genel Müdürlükçe aile eşleştirmeleri sağlanıncaya kadarki dönemde İl Sağlık Müdürlükleri ile görüşülerek bebelere uygun ortamlarda bakılması, mümkün olmaması halinde ivedi olarak il içinde veya il dışında bir kuruluşa tertibi yapılarak uygun hizmet modellerinden yararlandırılması,
- Koruyucu aile yanında çocuğun uyum sürecinin tamamlanması, uyum süreci tamamlanmadan çocuğun aileden alınmasının gerekmesi ya da başka bir acil durumla karşılanması halinde mesleki personelin koruyucu maske vb. tedbirleri alarak hane ziyareti yapması, Sağlık Bakanlığının korona virüs riskine karşı belirlediği 14 kurala

riayet edilmesi, hijyen ve temas hususlarına dikkat edilerek ziyaretin mümkün olduğu ölçüde kısa tutulması,

- Koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocukların biyolojik aile ile yüz yüze görüşmelerinin acil olanlar hariç ertelenmesi, biyolojik ailenin koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocuğunu görmek istemesi halinde mesleki personel tarafından çocuğun güncel durumu ile ilgili biyolojik aileye şifahi bilgilendirme yapılması,
- İl Müdürlüğüne/Sosyal Hizmet Merkezine şahsen başvuran müracaatçılardan SED biriminde yapılan görüşmelerde acil vakalar ve zorunlu detaylı değerlendirme yapılacak vakalar dışında müracaatçılarla yapılan görüşmelerde zorunlu bilgileri alacak şekilde görüşme ve mülakatların kısa tutulması; Koronavirüs salgını süresince öncelikle geçici SED hizmetinin değerlendirilmesi,
- Hamile ve çocuklu müracaatçıların kalabalık ortamlarda bekletilmemesine özen gösterilmesi, en kısa sürede işlemlerinin tamamlanarak gönderilmesi,

Yukarıda bahsedilen hususlara azami dikkat gösterilmesi ve olağan dışı durumlarla ilgili olarak mutlaka İlinizin İl Sağlık Müdürlüklerinin görüşleri alınarak iş ve işlemlerin yapılması önemli ve gereklidir.

Lütfen yapılması gerekenler ve farkındalık konusunda:

<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/covid19>

Afiş ve broşürler için:

<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/bulasici-hastaliklar/2019-n-cov/liste/2019-ncov-afis-ve-brosurler.html>

Sağlık Personeline Yönelik Sıkça Sorulan Sorular için:

<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/covid19-sss/covid19-saglik-personeli.html>

web adreslerinde yer alan bilgilerden faydalanınız.

Gerekli duyuruları

- Sağlık Bakanlığı İnternet Adresi (<https://www.saglik.gov.tr/>) ile
- Sosyal Medya Hesaplarından (<https://twitter.com/saglikbakanligi>)
(<https://www.facebook.com/saglikbakanligi>) takip ediniz.

Bakanlığımızca yayımlanan duyuruları ise:

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İnternet Adresinden (<https://www.ailevecalisma.gov.tr/>) takip ediniz.